

Lókút, Pintér-hegyi földtani alapszelvény természeti emlék (K-24) – összefoglaló

A Lókút környéki második „legfiatalabb” geológiai alapszelvényt a falu temetője előtti kis térről gyalogosan lehet megközelíteni. A domboldal földútján 200 métert kell menni, majd balra elkanyarodva, a bokrok közt alig százméternyire már látszik a régi kis kőfejtő.

A gyepes bányaudvar meredek oldalában az évtizedek alatt lefolyt talaj és törmelék jelenleg nagyrészt eltakarja a földtani képződményeket. Csak néhol bukkannak elő a fekűt alkotó, alsó-kréta **Mogyorósdombi Mésző Formáció** rétegei. Felismerését megkönnyítik a benne lévő okkersárga tűzkölencsék. Maga a kőzet világosszürke, néhány mm – egy-két cm vastag rétegecskékből összeálló vékony pados szerkezetű. A rétegfelszínnek többnyire hullámosak. Alsó szakaszán agyagközs-gumós szerkezetű padok is előfordulnak. Tűzkő is lehet benne. Nagy területen elterjedt, a Déli-Alpokban a megjelenése alapján a nekünk is ismerősen csengő *biancone*, illetve *maiolica* néven ismerik. Makrofaunát alig tartalmaz, jellemző ősmaradványai a *calpionellák* (mészvázú, csillós tengeri egysejtű állatok). Keletkezése néhány száz méter vízmélység mellett, a korábbiaktól eltérően tagolatlan medencében, nyugodt üledékképződési viszonyok mellett történhetett.

A régi fotók és leírások alapján tudjuk, hogy a formáció tetejét a saját anyagából keletkezett, apró kőzetdarabokból álló, méternyinél vastagabb törmelékzóna fedte. Erre települtek jelentős üledékhézaggal a **Tési Agyagmárga Formáció** rétegei, amelyek a Bakonyban a középső-kréta üledékciklus bázisát jelentik; a köztük lévő néhány millió éves üledékhány összefüggésben lehet a Tethys-óceán bezáródásával, és az alpi hegységképződés első felgyűrődési eseményeivel. Felépítése részmedencénként változó, de mindenütt ciklusos felépítésű tarka és szürke agyag-, agyagmárga és márgarétegek alkotják, amelyben biogén eredetű mészkőrétegek is megjelenhetnek. Ezekből most csak pár kisebb mészkőtömb látszik a feltárás bal felső részén, de érdemes őket közelebről is szemügyre venni, mert felületükön apró csigák és kagylók metszetei sötétlenek, jelezvén az újabb tengerelőntés kezdeti, sekélyebb, még csökkent sótartalmú vizét. E meszesebb üledék fölött szürke, szerves anyagban dúsabb agyagrétegek következnek – a hajdani mocsaras környezetre emlékeztetve.

A feltárás fölötti, mai agyagos térszín jó vízzáróként működik – ez a magyarázata az ottani szivárgó vizeknek és a vadak által kedvelt sáros-dagonyás helyeknek. Néhány évtizeddel ezelőtt még legelő volt ez a vidék, de az állattartás megszűnte után a bokros-fás növényzet fokozatosan visszahódította a területet. Az egykori itatókútból ma már csak egy kis vízmedence maradt meg a sűrűségben.

Egy jóval nagyobb „vizet” azonban tiszta időben még láthat a kiránduló: az alapszelvényről lefelé ballagva a domboldalon, bal kéz felé a távolban megcsillan a Balaton tükre; a Litér környéki hegyekre és a Fűzfői-öbölre nyílik kilátás.